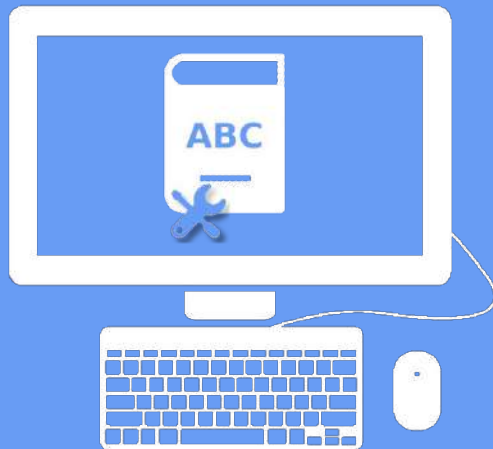

Izrada mrežnoga rječnika na primjeru projekta *Mrežnik*

Mrežni izvori Instituta

- portal jezik.hr – okupljeni mrežni izvori Instituta, među ostalim:
 - Bolje je hrvatski! (bolje.hr)
 - Hrvatska školska gramatika (gramatika.hr)
 - Hrvatski školski rječnik (rjecnik.hr)
 - Hrvatski pravopis (pravopis.hr)
 - Hrvatski terminološki portal (nazivlje.hr)
 - Hrvatski u školi (hrvatski.hr)
 - Jezični savjetnik (jezicni-savjetnik.hr)
 - Hrvatsko strukovno nazivlje – *Struna* (struna.ihjj.hr)
 - Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena (osobno-ime.hr)
- u izradi:
 - Hrvatski mrežni rječnik – *Mrežnik* ([demoinačica](http://demoinačica.hr) je gotova)
 - Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – *JENA* (projekt u okviru *Strune*)

Vrste rječnika i izvori rječničke građe

- tiskani i elektronički rječnici
- vrste e-rječnika: izvorno objavljeni u tiskanome obliku ili elektroničkome obliku (engl. *born-digital*)
 - mrežni rječnici: e- rječnici dostupni na mreži
- izvor jezičnih podataka: intuicija sastavljača, postojeći rječnici, ručno prikupljeni podatci u kartotekama, računalni korpusi...

E-rječnici prema tiskanima

- e-rječnik:
 - nema prostornoga ograničenja
 - brže pronalaženje podataka
- digitalni medij omogućuje:
 - različite mogućnosti pretraživanja rječnika
 - hipertekstno povezivanje unutar rječnika i povezivanje s vanjskim izvorima
 - dodavanje multimedijских sadržaja (zvukovni i slikovni zapisi, igre...)

O Mrežniku

- projekt Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje
- financirala ga je Hrvatska zaklada za znanost (prva faza: 2017. – 2021.)
- cilj je (bio) stvoriti slobodno dostupan, jednojezični, hipertekstni, jednostavno pretraživ mrežni rječnik hrvatskoga standardnog jezika
- rječnik je izvorno rađen za mrežu (nije digitalna inačica knjige)
- korpusno utemeljen (engl. *corpus based*): *hrWaC*, *Hrvatska jezična riznica*

<http://ihj.hr/mreznik/>

O Mrežniku

- rječnik ima tri modula (opći, za učenike nižih razreda osnovne škole i za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik)
- nakon prve faze projekta opći modul sadržava 10 000 natuknica od kojih je 3000 implementirano u modul za učenike te 1000 u modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

Osnovni modul

Modul za učenike nižih razreda
osnovne škole

Modul za osobe koje uče hrvatski
kao ini jezik

Tehnologije izrade mrežnoga rječnika

- važno je odabrati tehnologiju koja će omogućiti lako unošenje natuknica, obradu, brisanje i izvoz natuknica na mrežu te usporedan rad više korisnika
- programi koji služe za sastavljanje rječnika nazivaju se sustavi za pisanje rječnika (engl. *dictionary writing systems*)
 - npr.:
 - **TLex (TshwaneLex)** – *Mrežnik*
 - Lexonomy (besplatan)
 - Tummo Dictionary Maker (besplatan)
 - Lexique Pro (besplatan)
 - ILex

Izgled sučelja u TLexu

[illegible]

popis natuknica

struktura článku

atributi i alati:
unos podataka

pregled

Izgled obrađene natuknice u programu

datum **datum** 48 m (G dátuma, DL dátumu, A dátum, I dátumom; mn: N dátumi, G dátuma, DL dátumima, A dátume)

¹ **Datum je kalendarska oznaka dana, mjeseca i godine kojega događaja.**

- Četvrti Open Show Zagreb održat će se početkom listopada, a mjesto i datum objavit će se naknadno

- Ovlašteni doktor ne smije zaključiti bolovanje osigurunika s datumom koji prethodi datumu kada je obavio stručno-medicinsko vještačenje tog bolovanja (zaključivanje bolovanja unatrag).

- Na popisu koji je Pentagon objavio u ponedjeljak kasno navečer 759 je osoba, a navedena su njihova imena, državljanstvo, mjesto i datum rođenja.

Kakav je datum? današnji, dogovoren, fikсни, jučerašnji, konačni, konkretan, najavljen, objavljen, određen, okvirni, povijesni, precizan, približan, službeni, točan, važan, zakazan, značajan, paran, neparan

Što se s datumom može? navesti ga, objaviti ga, odrediti ga, pamtiti ga, pomaknuti ga, precizirati ga, upisati ga

Koordinacija: datum i adresa, datum i (urudžbeni) broj, datum i mjesto, datum i OIB, datum i potpis, datum i sat, datum i vrijeme

U vezi s datumom spominje se: dobivanje čega, objava čega, određivanje čega, pomicanje čega, preklapanje (čega i čega, čega s čim), prolongiranje čega, računanje čega, upisivanje čega u što; format datuma

SINONIM: nadnevak :1

² **pren. Datum je dan na koji se zbio koji važan događaj označen danom i mjesecom.**

- Izdavanjem prigodnih omoćnica i žigova obilježavamo važne datume i obljetnice iz naše povijesti, kao i važne događaje u našem gradu i županiji.

- Obilježavamo različite datume. Dane kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, Svetog Nikolu, Božić, Valentinovo, Maskenbal, Uskrs, Dan planeta Zemlje, Majčin dan, Dan škole.

Kakav je datum? povijesni, važan

Što datum može? približavati se, primicati se

Što se s datumom može? obilježiti ga

- U ovome se značenju češće upotrebljava riječ *datum* nego riječ *nadnevak*.

SINONIM: nadnevak :2

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihj.hr/kolokacije/search?q=datum&search_type=basic

→ osnovni modul

datum (datum) imenica

Rastavljanje na slogove: da-tum

Datum je oznaka dana, mjeseca i godine u kalendaru.

današnji datum, datum rođenja

U testu prvo napišite ime, prezime i datum.

Isto značenje ima riječ: nadnevak

48

→ modul za učenike nižih razreda osnovne škole

datum im. m. (G dátuma, D dátumu, A dátum, L o dátumu, I s datumom; mn: N dátumi, G dátuma, D datumima, A dátume, L o datumima, I s datumima)

Datum je dan, mjesec i godina prema kalendaru.

- Kojeg si dátuma rođena?

- U mobilnu čuvam datume rođendana svojih prijatelja.

- Za Republiku Hrvatsku važan je datum 5. 8. kad se slavi Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja.

- Datumi se čitaju u genitivu ako odgovaraju na pitanje *Kada?* ili *Kojeg datuma?* Npr. 5. 8. 2020. (petog osmog dvije tisuće dvadesete / petog kolovoza dvije tisuće dvadesete) proslavili smo Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja. Dan i mjesec su u muškom rodu i u genitivu, a godina u ženskom rodu, također u genitivu. U odgovoru na pitanje *Koji je danas dan?* dan je u nominativu, a mjesec i godina su u genitivu. Npr. datum 7. 4. 2021. čitamo: sedmi četvrtog dvije tisuće dvadeset prve / sedmi travnja dvije tisuće dvadeset prve. Iza broja kojim se označuje dan, mjesec i godina prema hrvatskom pravopisu piše se točka. U datumu se često zapisuje naziv mjeseca i tad je uvijek u genitivu: 7. travnja 2021.

48

→ modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

Izgled u demoinačici Mrežnika

datum ← im. m. (O dátuma, DL dátuma, A dátum, I dátumom; mn. N dátumi, O dátumá, DL dátumima, A dátume)

1 Datum je kalendarska oznaka dana, mjeseca i godine kojega događaja.

- Četvrti Open Show Zagreb održat će se početkom listopada, a mjesto i datum objavit će se naknadno.
- Ovišteni doktor ne smije zaključiti bolovanje osiguranika s datumom koji prethodi datumu kada je obavio stručno-medicinsko vještačenje tog bolovanja (zaključivanje bolovanja unatrag).
- Na popisu koji je Pentagon objavio u ponedjeljak kasno navečer 759 je osoba, a navedena su njihova imena, državljanstvo, mjesto i datum rođenja.

Kakav je datum? današnji, dogovoren, fiksan, jubilašnji, konačni, konkretan, najavljen, objavljen, određen, okvimi, povijezni, precizan, približan, službeni, točan, važan, zakazan, značajan, čaran, naporan

Što se s datumom može? navesti ga, objaviti ga, odrediti ga, pamtiti ga, pomaknuti ga, precizirati ga, upisati ga

Koordinacija: datum i adresa, datum i (unudžbeni) broj, datum i mjesto, datum i OIB, datum i potpis, datum i sat, datum i vrijeme

U vezi s datumom spominje se: dobivanje čega, objava čega, održavanje čega, pomrcanje čega, prekidanje (čega) i čega, čega s čim, prolongiranje čega, računanje čega, uprjevljenje čega u što; format datuma

SINONIM: nadnevak 1

2 preth. **Datum je dan na koji se zbio koji važan događaj označen danom i mjesecom.**

– Izdavanjem prigodnih oznaka i žigova obilježavamo važne datume i obilježnice iz naše povijesti, kao i važne događaje u našem gradu i županiji.

– Očigledano različite datume: Danje kruna i zahvalnosti za plodove zemlje, Svetog Nikolu, Božić, Valentinov, Meskenbici, Lickis, Dan pisanja Zemlje, Meččin dan, Dan škole.

Kakav je datum? povijezni, važan

Što datum može? približavati se, primicati se

Što se s datumom može? obilježiti ga

1 U ovome se značenju češće upotrebljava riječ datum nego riječ nadnevak.

SINONIM: nadnevak 2

Kolekcijska baza hrvatskoga jezika: http://biji.hr/kolekcijske/sasrchi?o=datum&search_type=basic

MODUL ZA OSOBE KOJE UČE HRVATSKI KAO INI JEZIK

MODUL ZA UČENIKE

čitaj natuknicu

datum, Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik, Osnovni modul, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, <https://rjecnik.hr/mreznik/index.php/datum/> (pristupljeno 29. listopada 2021.)

datum ← im. m. (O dátuma, O dátuma, A dátum, I o dátumu, I s dátumom; mn. N dátumi, O dátume, D dátumima, A dátume, I o dátumima, I s dátumima)

Datum je dan, mjesec i godina prema kalendaru.

– Kojeg si datuma rođen?

– U mobilnu čuvam datume rođendana svojih prijatelja.

– Za Republiku Hrvatsku važan je datum 5. 8., kad se slavi Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja.

– Datumi se štaju u genitivu ako odgovaraju na pitanje Kada? ili Kojeg datuma? Npr. 5. 8. 2020. (petog osmog dvije tisuće dvadeset / petog kolovoza dvije tisuće dvadeset) proslavili smo Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja. Dan i mjesec su u muškom rodu i u genitivu, a godine u ženskom rodu, također u genitivu. U odgovoru na pitanje Koji je danas dan? dan je u nominativu, a mjesec i godina su u genitivu. Npr. datum 7. 4. 2021.

Čitamo: sporni četvrtog dvije tisuće dvadeset prve / osmi travnja dvije tisuće dvadeset prve. Iza broja kojim se označuje dan, mjesec i godine prema hrvatskom pravopisu piše se točka. U datumu se često zapisuje naziv mjeseca i tad je uvijek u genitivu: 7. travnja 2021.

čitaj natuknicu

datum, Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik, Modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, <https://rjecnik.hr/mreznik/index.php/datum-ini-jezik/> (pristupljeno 29. listopada 2021.)

datum ← (dgm) i (nerica)
Rastavljanje na slogove: da-tum

Datum je oznaka dana, mjeseca i godine u kalendaru.

današnji datum, datum rođenja

U tekstu crno napisite ime, prezime i datum.

Isto značenje ima riječ nadnevak.

čitaj natuknicu

datum, Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik, Modul za učenike nižih razreda osnovne škole, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, <https://rjecnik.hr/mreznik/index.php/datum-uocnici/> (pristupljeno 29. listopada 2021.)

modul za učenike nižih
razreda osnovne škole

modul za osobe koje uče
hrvatski kao ini jezik

osnovni modul

Izvor jezičnih podataka: korpus

- osim programa za pisanje rječnika potreban nam je i program za pretraživanje korpusa (*corpus query system, corpus manager*)
- Sketch Engine
 - funkcije za pretraživanje:
 - **skice riječi** (*Word Sketches*) = kolokacije grupirane prema sintaktičkome tipu
 - **konkordancije** = primjeri uporabe pretraživanih riječi/izraza u rečenicama

Skica riječi za riječ *arhitekt*

WORD SKETCH Croatian Web (hrWaC 2.2, ReLDI) Account expires in April 2022 » Get more space

arhitekt as noun 32,510x Sorted by frequency

veznik u_genitivu-n oba_u_genitivu glagol_ispred_prijedloga prijedlog-iza imenica_iza_prijedloga prijedlog particip

kakav?	n-koga-čega	koordinacija	subjekt_od	koga-što
hrvatski 1,473 ... hrvatskih arhitekata	društvo 1,448 ... Društva arhitekata	dizajner 458 ...	projektirati 294 ...	angažirati 53 ...
poznat 864 ...	komora 601 ... Hrvatske komore arhitekata i	inženjer 453 ... arhitekata i inženjera u graditeljstvu	raditi 188 ...	pozivati 29 ...
ovlašten 609 ...	projekt 369 ... prema projektu arhitekta	urbanist 291 ...	imati 178 ...	okupljati 18 ... okuplja arhitekta
mlad 527 ...	rad 122 ... rad arhitekta	umjetnik 169 ...	moći 174 ...	okupiti 13 ...
splitski 407 ... splitski arhitekt	udruženje 114 ... Udruženja arhitekata	građevinar 132 ...	morati 102 ...	pozvati 12 ...
zagrebački 388 ... zagrebački arhitekt	djeło 110 ... djelo arhitekta	geodet 110 ...	trebati 100 ...	pitati 11 ...
ugledan 315 ...	razred 94 ... Razreda arhitekata	ovlašten 104 ... Ovlašteni arhitekti i ovlašteni inženjeri	izraditi 89 ... je izradio arhitekt	platiti 11 ...
velik 266 ...	nacrt 94 ... prema nacrtima arhitekta	projektant 101 ...	osmisлити 84 ...	tražiti 11 ...
krajobrazni 233 ... krajobraznih arhitekata	rješenje 90 ... Idejnom rješenju arhitekta	kipar 92 ...	kazati 84 ...	uključiti 8 ...
glavni 226 ... glavni arhitekt	tim 85 ... tim arhitekata	investitor 80 ...	dizajnirati 77 ...	pronaći 8 ...
svjetski 195 ... svjetskih arhitekata	grupa 65 ... grupe arhitekata	biti 78 ... je i arhitekt	napraviti 72 ...	istaknuti 7 ...
zadarski 189 ... zadarski arhitekt		slikar 65 ...	znati 61 ...	projektirati 6 ...

Konkordancije za svezu *krajobrazni arhitekt*

CONCORDANCE

Croatian Web (hrWaC 2.2, ReLDI)

Account expires in April 2022 »

Get more space +

CQL **krajobrazni + arhitekt** • 233

0.17 per million tokens • 0.000017%

☐ Details

Left context

KWIC

Right context

1	☐	konstruktivni-z...	Agronomskom fakultetu u zagrebu. Radi kao free lance krajobrazni	arhitekt	, vodič na planinarskim i adventure putovanjima u Hrvatskoj i inozem	
2	☐	hdka.hr	troničkih dokumenata pojavljuje kao poslovna potreba. Krajobrazni	arhitekti	/ krajobrazne arhitekture istražuju kako prirodni tako i izgrađeni okoliš	
3	☐	hdka.hr	i kod njegovog očuvanja te planiranja održivog razvoja. Krajobrazni	arhitekt	/ krajobrazna arhitektica može biti samo osoba obrazovana na polju k	
4	☐	hdka.hr	a obrazovana na polju krajobrazne arhitekture. Zадaci krajobraznog	arhitekta	/ krajobrazne arhitekture uključuju: a) razvoj novih ili poboljšanih teorij	
5	☐	hdka.hr	anja imaju sve stručne (diplomirani inženjeri arhitekture i krajobrazni	arhitekti	) fizičke osobe koje su hrvatski državljani i pravne osobe sa sjedištem	
6	☐	hdka.hr	rivačkih i drugih građevnih proizvoda. Hrvatsko društvo krajobraznih	arhitekata	, s ponosom Vam predstavlja web stranicu Hrvatskog društva krajobr	
7	☐	hdka.hr	iosom Vam predstavlja web stranicu Hrvatskog društva krajobraznih	arhitekata	Prije svega, htjeli bismo se zahvaliti svim autorima stranice, Lani Mes	
8	☐	hdka.hr	šku u ostvarivanju zajedničkih ciljeva. Hrvatsko društvo krajobraznih	arhitekata	djeluje od 1996. godine. Ima preko 80 članova te je član International	
9	☐	hdka.hr	arhitekture. 2006. godine, Internacionalna organizacija krajobraznih	arhitekata	(IFLA), proglasila je mjesec travanj svjetskim mjesecom krajobrazne i	
10	☐	opcina-erdut.hr	i u drugim akcijama uređenja naselja surađivali smo s krajobraznim	arhitektom	kako bismo zajednički učinili našu općinu ljepšom i ugodnijom za živo	
11	☐	unidu.hr	o drugačiji. Zaljubljenik u renesansne vrtove Dubrovački krajobrazni	arhitekt	Bruno Šišić rođen je u Dubrovniku 3. lipnja 1927. godine. U rodnom g	
12	☐	unidu.hr	ljepotom Grada i prirode dubrovačkog kraja. Za posao krajobraznog	arhitekta	imao sam, čini se, prirodne predispozicije. Priroda me zaokupljala u tr	

Odnos prema korpusu

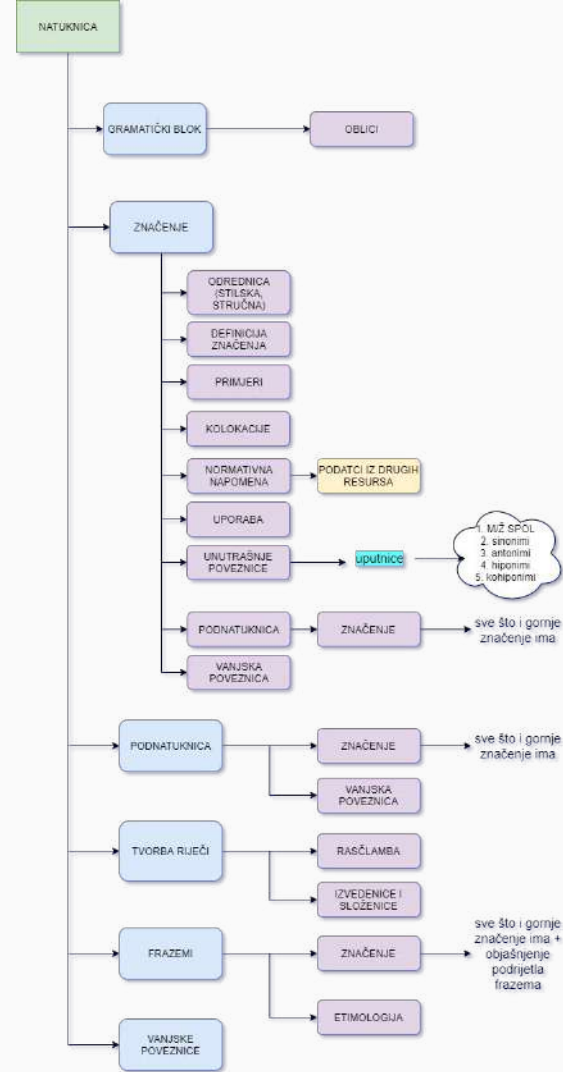
- Dva pristupa:

1) korpusno utemeljen (*corpus-based*): korpus služi provjeri unaprijed postavljenih hipoteza

2) korpusom vođen (*corpus-driven*): hipoteze se postavljaju isključivo na temelju korpusne analize.

struktura u osnovnome modulu

Mrežnik: natuknice

Natuknica *arhitekt* u osnovnome modulu

arhitekt im. m. (GA arhitekta, DLV arhitektu, I arhitektom; mn. NV arhitekti, G arhitekātā, DLI arhitektima, A arhitekte)

Arhitekt je odrasla osoba bez obzira na spol ili muškarac koji je završio studij arhitekture i koji planira, projektira i nadzire izgradnju različitih građevina te oblikovanje prostora.

– Hrvatska komora arhitekata, osim ostalog: čuva ugled struke, čast i prava ovlaštenih arhitekata te unapređuje i osigurava uvjete za pravilno obavljanje poslova ovlaštenih arhitekata i utvrđuje temeljna načela i pravila ponašanja u obavljanju u ispunjavanju obveza ovlaštenih arhitekata prema društvu, struci, naručiteljima i svojim zaposlenicima.

– Raspisuje se natječaj za podizanje zagrebačkog Umjetničkoga paviljona, a radovi su povjereni bečkim arhitektima Hellmeru i Felineru (poznatim projektantima kazališnih zgrada).

– Arhitekt je zamislio robnu kuću kao misterioznu damu u crnom, na kojoj, poput luksuznog broša, svijetli – izlog.

– Pozivam arhitekta ili arhitekticu, ako imaju malu djecu ili unuke, da ih puste 10-ak minuta da se igraju na tom balkonu bez nadzora.

Kakav je arhitekt? diplomirani, ovlašten; čuven, slavan, ugledan; bečki, danski, japanski, katalonski, nizozemski, splitski, švicarski

Što arhitekt može? dizajnirati (hotel, kuću, muzej), izgraditi (grad, Zagreb), izraditi (nacrt, projekt), oblikovati (prostor, zgradu), osmisliti (kompleks, objekt), projektirati (građevinu, kuću, muzej, objekt, vilu, vrt, zgradu), zamisliti (da se obala naspe, robnu kuću, tri odvojene luke)

Koordinacija: arhitekt i dizajner, arhitekt i građevinar, arhitekt i kipar, arhitekt i konzervator, arhitekt i projektant, arhitekt i umjetnik, arhitekt i urbanist; arhitekti i inženjeri u graditeljstvu; (odnosi se samo na muškarce:) arhitekti i arhitektice

U vezi s arhitektom spominje se: atelier, dizajn, djelo, karijera, projekt

ŽENSKO: arhitektica

krajobrazni arhitekt

Krajobrazni arhitekt odrasla je osoba bez obzira na spol ili muškarac koji je završio studij (krajobrazne) arhitekture te istražuje prirodni i izgrađeni okoliš i prostor te savjetuje pri njegovu planiranju, dizajnu i upravljanju njime, njegovu očuvanju i planiranju održivoga razvoja.

– Hrvatsko društvo krajobraznih arhitekata djeluje od 1996. godine.

– Prijaviti se mogu vizualni umjetnici u najširem smislu (fotografi, performer, slikari, teoretičari, videoumjetnici, crtači, filmaši), dizajneri u najširem smislu (krajobrazni arhitekti, grafički dizajneri, urbanisti), kustosi, filozofi).

– Krajobrazni arhitekt / krajobrazna arhitektica može biti samo osoba obrazovana na polju krajobrazne arhitekture.

Kakav je krajobrazni arhitekt? autohtoni, *freelance*, ovlašten; poznat, uvažen

Koordinacija: krajobrazni arhitekt / krajobrazna arhitektica

ŽENSKO: arhitektica krajobrazna arhitektica sinonim: pejzažni arhitekt, žensko: pejzažna arhitektica

• Hrvatskomu standardnom jeziku pripada riječ *arhitekt*, a ne pripada mu riječ *arhitekta*.

TVORENICE: arhitektica, arhitektov, arhitektski

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://hij.hr/kolokacije/search?q=arhitekt&search_type=basic

naglašeni oblici

definicija

primjeri iz korpusa

kolokacije

ženski parnjak

podnatuknica

normativna napomena

tvorenice

vanjska poveznica

Modul za učenike nižih razreda osnovne škole

- 3000 natuknica
- abecedarij: iz udžbenika za niže razrede osnovne škole, *Prvoga školskog rječnika hrvatskoga jezika*, *Prvoga školskog pravopisa hrvatskoga jezika*
 - dopunjeno mocijskim i vidskim parnjacima, kohiponimima i sl.

Modul za učenike nižih razreda osnovne škole

Struktura natuknice

- jednostavnija nego u osnovnome modulu
- natuknica i mjesto naglaska
- gramatički blok
- slogovana natuknica
- manji broj značenja i jednorečenične definicije
- ilustrativni primjeri
- podnatuknice
- poveznice (npr. sinonimi = *Isto značenje ima riječ*)
- normativna ili uporabna napomena

Modul za učenike nižih razreda osnovne škole

Tijek obrade

- olakšano uz zatvorene skupine, jednu skupinu obrađuje jedan obrađivač
 - biljke, životinje, prijevozna sredstva, pribor za jelo, odjeća, obuća, kuća i dijelovi kuće, obitelj i rodbina, dijelovi tijela...
- usporedba s osnovnim modulom i postojećim rječnicima (hrvatskoga i stranih jezika)
- misao o tome da dijete nema životnoga znanja kao odrasli govornik
- primjeri s kojima se može susresti (npr. kod natuknice *vuk* primjer *Vuk i sedam kozlića*)

Modul za učenike nižih razreda osnovne škole

Napomene

- normativne ili uporabne
- mocijski parnjak (npr. *pisac* – *spisateljica*)
- promjena značenja ovisno o obliku (npr. *sat* – *satovi*, *miš* – *miševi*, *jak* *bol* – *jaka bol*)
- promjena značenja ovisno o velikome slovu (npr. *Zemlja* – *zemlja*)
- kraćenje jata (npr. *cvijet* – *cvjetovi*)
- prednost domaće riječi pred stranom i standardne pred razgovornom

Modul za učenike nižih razreda osnovne škole

mjesec (mjeseci) imenica

Rastavljanje na slogove: mje-sec

¹ Mjesec je razdoblje koje traje od dvadeset osam do trideset jednoga dana, dvanaesti dio kalendarske godine.

mjesec i godina, mjesec i tjedan

Veljača je najkraći mjesec u godini.

Siječanj, veljača, ožujak, travanj, svibanj, lipanj, srpanj, kolovoz, rujan, listopad, studeni i prosinac su mjeseci.

² Mjesec je prirodni satelit koji kruži oko Zemlje, njoj najbliže nebesko tijelo.

Mjesec i Zemlja, Mjesec i Mars

Sinoć je nebo bilo vedro, pa se mogao vidjeti Mjesec.

• Riječ *Mjesec* piše se velikim početnim slovom kad označuje nebesko tijelo, npr. *Teleskopom smo promatrali Mjesec i zvijezde.*, *Noćas je bio pun Mjesec*, *Za oblacima se skrivao Mjesec*. Ako riječ *mjesec* označuje dvanaesti dio godine, tj. razdoblje koje može imati od 28 do 31 dana, piše se malim početnim slovom, npr. *Drugi je mjesec bio vrlo hladan.* ili *Martina ima rođendan u desetome mjesecu.*

Modul za osobe koje uče hrvatski kao prvi jezik

- 1000 natuknica
- abecedarij: iz udžbenika za učenje hrvatskoga kao drugoga ili stranoga jezika (početna razina prema ZEROJ-u)
- provjera sadržaja s ciljanom skupinom korisnika (polaznici na Croaticumu)

Modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

Struktura natuknice

- jednostavnija nego u osnovnome modulu
- natuknica i mjesto naglaska
- izgovor riječi
- gramatički blok sa svim izvedenim oblicima
- prototipnija značenja, najčešće samo jedno značenje
- prototipni, kratki i jednostavni primjeri koji se nerijetko tiču hrvatske kulture, najčešće tri
- poveznice
- napomene
- podnatuknice
- frazemi

Modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

Tipske napomene

- uz pojedino značenje ili uz cijelu natuknicu
- čest naglasak riječi (npr. *fakultet*), veliko i malo slovo, nepostojani a, sibilizacija, i-sklonidba, nebrojive imenice, kvantifikatori uz imenice, nazivi mjeseci, instrumental sredstva, određeni i neodređeni oblik pridjeva, rekcija glagola i prijedloga, navesci, žargonizmi

Modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

mjesec im. m. (G mjeseca, D mjesecu, A mjesec, L o mjesecu, I s mjesecom; mn. N mjeseci, G mjeseca/mjeseci, D mjesecima, A mjesece, L o mjesecima, I s mjesecima)

¹ Mjesec je vrijeme od 28 dana do 31 dana, dvanaesti dio godine.

- *U kojem si mjesecu rođen?*
- *Znate li imena hrvatskih mjeseci: siječanj, veljača...?*
- *Ona je trudna tri mjeseca.*
 - Mjeseci se broje ovako: *jedan mjesec, dva/tri/četiri mjeseca* (genitiv jednine) i *pet itd. mjeseci* te *nekoliko/malo/puno/više mjeseci*.

² Mjesec je prirodni satelit planeta.

- *Večeras možemo vidjeti Mjesec.*
- *Jupiter ima mnogo mjeseca.*
 - Ako se riječ **MJESEC** upotrebljava u značenju satelita planeta Zemlje, piše se velikim slovom, Mjesec. U značenju 'prirodni satelit planeta' riječ *mjesec* ima samo genitiv množine *mjeseca*, npr. *Planet ima pet mjeseca.*, *Planet ima nekoliko mjeseca.*

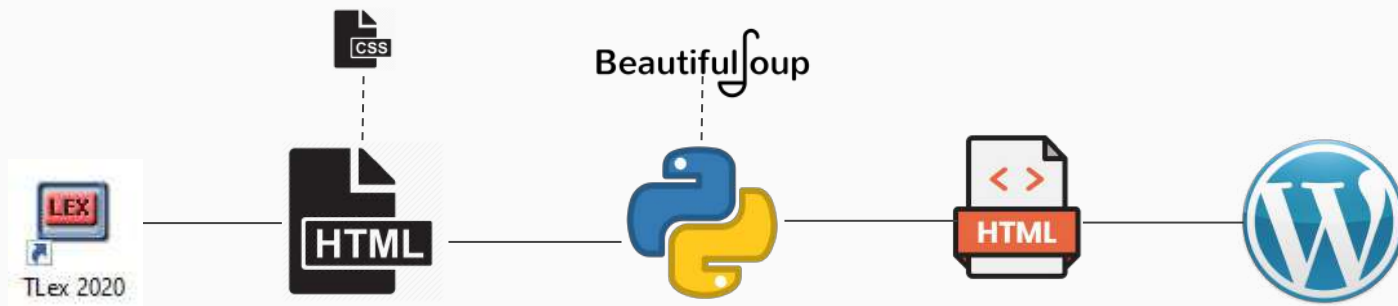

Izrada korpusa u programu SketchEngine

- koraci izrade korpusa u projektu JENA:
 - pronalaženje odgovarajućih izvora (znanstveni i stručni časopisi s Hrčka: *Rasprave*, *Hrvatski jezik*, *Fluminensia*, *Filologija* itd.)
 - pročišćavanje teksta:
 - prebacivanje PDF datoteka u Word s pomoću programa *ABBYY Finereader* (kod nekih PDF-ova bilo je potrebno napraviti OCR) → micanje tablica, slika, grafikona te nepotrebnih bilješka, podnožja i zaglavlja s pomoću makronaredbe → prebacivanje Worda u .txt te dodatno pročišćavanje s kodom u *Pythonu* (brisanje imena autora, literature, nepotrebnih spojnika, zamjena nepoznatih znakova)
 - preimenovanje izvora te dodavanje metapodataka (kako bi korisnici znali više o izvoru teksta)
 - učitavanje datoteka u SketchEngine

Izvoz rječnika na mrežu

- TLex omogućuje izvoz rječnika ili dijelova rječnika u formatima .RTF, .HTML i .XML
- obrade novih natuknica šalju se urednicima u .RTF formatu
- demoinačica rječnika izvezena je kao više .HTML datoteka
 - rječnik se može dalje dorađivati jer je kod za njegovu izradu otvoren (Python skriptom automatizirala se obrada više datoteka, oživjelo poveznice, dodalo metaoznake)
- obrađene .HTML datoteke uvezlo se u WordPress sustav kao objave

Uporaba WordPressa za rječnik

- jednostavna, pregledan i responzivan grafički dizajn za stranice
- lagano uređivanje sadržaja
- mnogo funkcionalnosti zahvaljujući raznim programskim dodatcima

abeceda

Stalna veza: <https://rjecnik.hr/mreznik/index.php/abeceda-ucenici/>

Uredi

 Dodaj medijski zapis

Vizualno

Tekst

Page Builder

Odlomak ▼

B

I

☰

☰

“

☰

☰

☰

☰

Aa Bb Cc Čč Ćć Dd

Dždž Đđ Ee Ff Gg Hh

Ii Jj Kk Ll Llj Mm

Nn Njnj Oo Pp Rr Ss

Šš Tt Uu Vv Zz žž

abeceda (abecede) imenica

Rastavljanje na slogove: a-be-ce-da

Abeceda je popis slova poredanih na određeni način.

hrvatska abeceda

Riječ abeceda nastala je od prvih četiriju slova: A, B, C i D.

Demoinačica *Mrežnika*

- <https://rjecnik.hr/mreznik>
- mogućnost pregleda svih natuknica u svim trima modulima
- mogućnost pretraživanja natuknica u svim trima modulima
- integracija slika te izgovora natuknica
- međusobne poveznice između natuknica te vanjske poveznice
- podstranica s rječničkim igrama

Igre na temelju Mrežnika

- na stranici <https://rjecnik.hr/igre/> nalaze se igre koje se temelje na sadržaju Mrežnika
 - stranica je izrađena s pomoću sustava WordPress
- poveznice za igre uvrštene su u obradu rječničkih natuknica
- igre na stranici s igrama podijeljene su po sadržaju i tipu

```
Lemma: glagoljica LemmaSign=glagoljica, Naglaseno=glagoljica, vrsta_rjecnim_iz., Notes=Milica; Mai1, Modified=2020-06-09 12:06:09, Created=2018-02-01
Gramaticki_blok
  ... Oblici: naglaseno=0 glagoljica, D.L. glagoljici, A. glagoljicu, I. glagoljicim
Sense: SenseNumber=1, stručna_odrednica=ling.
  ... Definicija: definicija=Glagoljica je najstarije slavensko pismo nastalo polovicom 9. st., koje je poslije 12. stoljeća u stalnoj uporabi samo u Hrvatskoj
  ... primjeri
    ... Primjer: Primjer=U Jurandvoru se održavaju radionice u kojima se može naučiti pisati uglatu glagoljicu
    ... Primjer: Primjer=Mogu se pohvaliti da uz ćirilicu i latinicu pišem i čitam glagoljicu.
    ... Primjer: Primjer=Proča je pisana latinicom i glagoljicom te na dva jezika: latinskim i starohrvatskim.
  ... kolokacije
    ... Kolokacija: odrednica=Kakva je glagoljica?, kolokacija=opisana, tiskana, uklesana, kurzivna, obla, uglata
    ... Kolokacija: odrednica=Što se s glagoljicom može?, kolokacija=pisati njome, uklesati je
    ... Kolokacija: odrednica=Koordinacija, kolokacija=glagoljica i bosančica, glagoljica i ćirilica, glagoljica i latinica
  ... Tvorišna_raz
    ... References: izvorna_glagoljica(1)
    ... izvorna_glagoljica: izvori=Hrvatski u školi, poveznica=http://hrvatski.hr/igra/7/
    ... izvorna_glagoljica: izvori=Hrvatski pravopis, poveznica=http://pravopis.hr/glagoljica/slova-2.pdf
    ... izvorna_glagoljica: izvori=Kolokacijska baza hrvatskoga jezika, poveznica=http://njl.hr/kolokacije/search/?q=glagoljica&search_type=basic
  ... Lemma_Djeca: natuknica=glag%u0161uljica, vrsta_rjecnim_izmenica, slogovi=glagoljica
  ... Sense: SenseNumber=1
  ... Definicija: definicija=Glagoljica je najstarije slavensko pismo koje je nastalo u 9. stoljeću
  ... primjeri
    ... Primjer: Primjer=glagoljica i ćirilica, glagoljica i latinica
    ... Primjer: Primjer=Znaš li čitati glagoljicu?
```

poveznica
na igru

The screenshot shows the Mrežnik website interface. At the top, there's a navigation bar with 'Dobro došli na stranicu s igrama za Mrežnik'. Below this, a section titled 'igre za odrasle izvorne govornike' contains two game cards. The first card, 'pijetao', features a word cloud and a 'potvrdi odgovor' button. The second card, 'Prepoznaj riječ na temelju definicije', shows a definition and a 'potvrdi odgovor' button. The bottom of the page has a footer with 'Igra u kojoj vam pomaže prepoznavanje riječi na temelju definicije iz Mrežnika'.

Igrifikacijski elementi u igrama

- bodovanje
- razine (podjela sadržaja / odabir težine)
- vremensko ograničenje
- ljestvice poretka
- virtualne nagrade (medalje)
- ...

Rezultati kviza za uglatu glagoljicu

nova igra

Redni broj	Vrijeme predaje	Igrač	Bodovi
1.	10. 6. 2020. 00:58:51	HR Kruno!	680
2.	10. 6. 2020. 15:59:34	HR Kruno!	680
3.	10. 6. 2020. 16:02:05	HR Kruno!	680
4.	8. 6. 2020. 20:12:19	HR krUno	674
5.	8. 6. 2020. 22:20:32	HR Țăpă!	674
6.	8. 6. 2020. 19:47:14	😊 Kruno	670
7.	3. 3. 2019. 18:04:52	😊 pavao	668
8.	4. 3. 2019. 20:27:47	😊 Kruno	666

Dodatci rječniku

- [pojmovnik računalne leksikografije](#)
- [odostražni rječnik](#)
- etnici i ktetici (na portalu [Hrvatski u školi](#))
- frazemi (na portalu [Hrvatski u školi](#))

Pojmovnik

A

B

C

Č

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

R

S

Š

T

U

V

W

X

Z

A

- **Afrilex** (African Association for Lexicography) Afrička udruga za leksikografiju <http://afrilex.africanlanguages.com>
- **agregator** (engl. aggregator, dictionary portal) v. rječnički portal
- **AHLB** digitalna zbirka slovenske prijevodne književnosti od 1848. do 1918. godine <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=52855>
- **AI** (engl. artificial intelligence) > umjetna inteligencija
- **algoritmi za gramatičko tagiranje** (engl. part-of-speech tagging algorithms) algoritmi s pomoću kojih se provodi gramatičko tagiranje, odnosno s pomoću kojih se pridružuju oznake za vrstu riječi pojavnica u korpusu
- **anotacija** (engl. annotation) dodavanje jezičnih informacija elektroničkomu korpusu govornoga ili pisanoga jezika.
- **ANW** (Algemeen Nederlands Woordenboek) opsežan znanstveni mrežni rječnik suvremenoga nizozemskog jezika sastavljen u Institutu za nizozemski jezik <http://anw.inl.nl>
- **Asialex** (The Asian Association for Lexicography) Azijska udruga za leksikografiju <http://www.asialex.org/>
- **Austrelex** (Australasian Association for Lexicography) Australazijska udruga za leksikografiju <https://www.adelaide.edu.au/austrelex/>

B

- **BabelNet** višjezična leksička semantička i ontološka mreža koja se sastoji od 13 801 844 povezanih jezičnih čvorova koji se zovu Babelovi sinonimni skupovi | engl. Babel synsets). Za svaku je natuknicu osim definicije moguće dobiti i prijevod na druge jezike te sintetiziran izgovor istovrijednice, a za neke pojmove postoje i slikovni prikazi <https://babelnet.org/>
- **banka stabala** (engl. treebank) parsirani tekstni korpus koji ima označenu sintaktičku (sintaktička banka stabala) i semantičku (semantička banka stabala) strukturu rečenica

Odostražni rječnik

ica

pronađi

Pronađen broj riječi: 1789.

Bogorodica	ljestvica	ravnateljica
Pedesećnica	ljevaonica	ravnica
administrativnica	ljevica	ravnodnevica
admiralica	ljubavnica	razaračica
adolescentica	ljubica	razbijačica
advokatica	ljubimica	razbojnica
agentica	ljubiteljica	razglednica
aginicica	ljutica	razigravačica
agitatorica	logorašica	razmetljivica
aktivistica	lojnica	razmirica
algašica	lončarica	razrednica
alpinistica	lončarica	razrješilica
altruistica	lopatica	razvodnica
ambasadorica	loptica	razvratnica
anarhistica	lovica	računica

Literatura i izvori

- Abel, Andrea. 2012. Dictionary Writing Systems and Beyond. *Electronic Lexicography*. Ur. Granger, Sylviane; Paquot, Magali. Oxford University Press. Oxford.
- Extensions.joomla.org. (2019). *Dictionary, by web-eau.net – Joomla Extension Directory*.: <https://extensions.joomla.org/extensions/extension/directory-a-documentation/glossary/dictionary> (pristupljeno 29. listopada 2021.).
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Pasini, Dinka. 2021. Modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik. *Hrvatski mrežni rječnik – MREŽNIK. Monografija* (radna inačica). Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Lewis, Kristian; Matijević, Maja. 2021. Modul za učenike nižih razreda osnovne škole. *Hrvatski mrežni rječnik – MREŽNIK. Monografija* (radna inačica). Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Lexiquepro.com. 2019. *Lexique Pro*. www.lexiquepro.com/index.htm (pristupljeno 29. listopada 2021.).
- Mihaljević, Josip. 2016. *Jezične igre*. jezikneigre.com (pristupljeno 29. listopada 2021.).
- Mihaljević, Milica; Hudeček, Lana. 2017. Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika* 4/4. 1–7.
- R., J. 2019. *Encyclopedia / Glossary / Wiki*. WordPress.org. <https://hr.wordpress.org/plugins/encyclopedia-lexicon-glossary-wiki-dictionary> (pristupljeno 29. listopada 2021.).
- Rnld.org. (2019). *Software for dictionaries | RNLD*. www.rnld.org/dictionary-making (pristupljeno 29. listopada 2021.).
- Tshwanedje.com. 2019. *TshwaneDJe Software: TLex Lexicography, Terminology and Corpus Software*. <https://tshwanedje.com/tshwanelex> (pristupljeno 29. listopada 2021.).
- Hanks, L.; Frankenberg-Garcia, P.; Krishnamurthy, A. R.; Rundell, M. 2019. *Sketch Engine – language corpus management and query system*. Sketch Engine. www.sketchengine.eu (pristupljeno 29. listopada 2021.).
- Štrkalj Despot, Kristina; Möhrs, Christine. 2015. Pogled u e-leksikografiju. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 41/2. 329–353.

Praksa u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje

- adresa: Ulica Republike Austrije 16
- kontakt za praksu: Josip Mihaljević, jmihalj@ihji.hr (prilikom javljanja e-poštom pod CC stavite pbago@ffzg.hr (na znanje)).
- Mogući poslovi vezani za rad na Hrvatskome mrežnom rječniku (MREŽNIK):
 - upoznavanje s postupkom izrade mrežnoga rječnika
 - upoznavanje s radom u TLexu i sa Sketch Engineom
 - provjera strukture rječničkoga članka u TLexu
 - priprema dokumenata za digitalizaciju
 - izrada interaktivnih obrazovnih sadržaja
 - uređivanje mrežnih stranica u HTML-u i CSS-u.